

MILJØstyrelsen
kemi enheden

29. november 2005
4034-0154
MAS/

Orienteringsnotat om det 17. partsmøde i Montrealprotokollen om stoffer, der nedbryder ozonlaget og den 7. partskonference under Wienkonventionen til beskyttelse af ozonlaget, 12-16 december i Dakar, Senegal.

1. Baggrund

Beskyttelsen af ozonlaget prioriteres højt i Danmark. Det gælder også den internationale indsats, der gøres i Montrealprotokollen om stoffer, der nedbryder ozonlaget.

Wienkonventionen, som Montrealprotokollen hører under, vedrører især samarbejdet mellem parterne om at identificere truslerne mod ozonlaget og følge ozonlagets tilstand. Protokollen omfatter selve reguleringen af stoffer, der nedbryder ozonlaget.

I øjeblikket omfatter Montrealprotokollen 95 stoffer, hvoraf CFC'er, haloner, methylbromid og carbontetrachlorid er de væsentligste. Protokollen forpligter parterne til specifikke begrænsninger og udfasninger af produktion og anvendelse af de enkelte ozonlagsnedbrydende stoffer. I u-landene er udfasningen koblet sammen med finansiell støtte fra i -landene.

I Montrealprotokollen afholdes partsmøde hvert år. Møderne forberedes på 2 arbejdsgruppemøder, hvoraf det sidste ligger umiddelbart før selve partsmødet. I Wienkonventionen afholdes partskonference hvert tredje år.

2. Indhold

Der er til dette møde fremsat en række beslutningsforslag. Blandt de vigtigste emner på dagsordenen er:

1. Emner relateret til methylbromid

Stoffet methylbromid anvendes især som pesticid og til desinfektion. Anvendelsen af methylbromid bliver generelt forbudt i de udviklede lande fra 1. januar 2005. Der er dog en række undtagelser blandt andet i forbindelse med karantæne og særlige såkaldte "kritiske anvendelser" hvor der ikke findes alternativer. Der er en række forslag til beslutninger i relation til Methylbromid

- **Beslutning om størrelsen af kvoter af methylbromid til kritiske anvendelser.** En særlig ekspertkomite har vurderet ansøgninger om tilladelse til kritisk anvendelse af methylbromid. Komiteen vil fremlægge deres anbefalinger til beslutning på mødet.

EU, Canada, Australien og Japan har alle reduceret væsentligt i deres brug af methylbromid til kritiske anvendelser. Dette gælder derimod ikke USA. EU arbejder løbende for at også USA skal nedbringe forbruget. Senest har EU sendt en Demarche til alle de parter, der har søgt om kritiske anvendelser af methylbromid for blandt andet at gøre opmærksom på, at det er en forudsætning for en tilladelse, at der er inden mødet i Dakar er fremsendt en national udfasningsstrategi.

Det er Danmarks holdning at methylbromid skal udfases hurtigst muligt, og at der skal lægges størst mulig pres på de lande, der stadigt anvender store mængder til kritiske anvendelser.

- **Forslag fra USA om flerårige ansøgninger.** Forslaget indebærer, at det skal være muligt at ansøge om ”kritiske anvendelser” for flere år af gangen. En række lande er villige til at acceptere flerårige ansøgninger på visse betingelser. Andre lande har udtalt, at de er af den opfattelse at flerårige ansøgninger er i modstrid med en tidligere beslutning, som kræver at ansøgningerne vurderes hvert år. Det er også denne gruppes opfattelse, at flerårige ansøgninger alt andet lige vil medføre et større forbrug af methylbromid, fordi der ikke vil kunne tages hensyn til den seneste viden om anvendelige alternativer og kravet om at der skal ske et stadigt fald i forbruget.

Det er Danmarks opfattelse, at hvis en beslutning om flerårige ansøgninger kan kædes sammen med, eller omfatte bestemmelser, som sikrer at de faktisk vil medføre et fald i anvendelsen, bør de kunne accepteres. Dette vil for eksempel kunne gøres ved at ophæve muligheden for supplerende ansøgninger i forbindelse med flerårige ansøgninger og kræve at de flerårige ansøgninger skal være faldende i de enkelte år.

- **Forslag om fremrykning af udfasningen af methylbromid i u-lande.** EU har fremsat forslag til justering af protokollen om fremrykket udfasning af methylbromid i u-lande. Forslaget indebærer en 40% reduktion i 2008, 60% i 2010 og 70% i 2012. Der er allerede vedtaget en 20% reduktion i 2005 og udfasning i 2015. Disse frister bliver stående. Forslaget er blevet fremsat tidligere og er nu modificeret efter diskussion med en række ulande, som generelt mente, at fristerne var for skrappe og at det bør sikres, at der er sammenhæng med den multilaterale fonds støttemuligheder. Det er vanskeligt for i-landene at argumentere for at ulandene skal udfase hurtigere end planlagt, når en række i-lande samtidigt selv lægger op til stigning eller stagnation i deres eget forbrug af methylbromid.

Danmark støtter Forslaget til justering af protokollen.

- **Forslag om tilladelse til at anvende methylbromid til laboratorieanalyser.** EU har fremsat forslag, som indebærer, at methylbromid på linie med andre ozonlagnedbrydende stoffer i særlige tilfælde må anvendes i forbindelse med laboratorieanalyser.

Forslaget indebærer, at methylbromid ligestilles med andre ozonlagsnedbrydende stoffer på dette område. Det forventede udslip af methylbromid som følge af dette forslag vil være bagatelagtigt.

Danmark støtter forslaget.

2. Genopfyldelse af den multilaterale fond.

For at støtte udviklingslandene i deres bestræbelser på at udfase brugen af ozonlagsnedbrydende stoffer er der etableret en multinational fond, som kan yde finansiel støtte til konkrete projekter, som fremmer udfasningen af ozonlagsnedbrydende stoffer. Fonden skal nu genopfyldes for perioden 2006 – 2008. En ekspertgruppe har vurderet udviklingslandenes behov for støtte fra fonden i den kommende periode, og dermed også størrelsen af det beløb de udviklede lande skal indbetale til fonden. På mødet skal der på baggrund af ekspertgruppens arbejde træffes endelig beslutning om beløbets størrelse. Dette område er Udenrigsministeriets ressort.

Det er generelt Danmarks opfattelse, at u-landene skal have den nødvendige støtte til at opfylde forpligtelserne i protokollen.

3. Procedurer for optagelse af nye stoffer under protokollen.

EU fremlægger forslag med det formål at tilføje eller ændre protokollen således, at det kan gå hurtigere at få nye ozonlagsnedbrydende stoffer omfattet af protokollen. Med de gældende procedurer går der typisk 17 år fra et stof er erkendt som værende ozonlagsnedbrydende og til det er reguleret i 90% af parterne. Årsagen er især, at ratifikationsprocesserne er meget komplicerede og langvarige fordi hvert enkelt stof skal ratificeres af hvert enkelt land. Forslaget indebærer, at denne proces kan ske væsentlig hurtigere, ved at indføre regler, der betyder, at et ozonlagsnedbrydende stof automatisk bliver reguleret medmindre parterne udtrykkeligt ønsker at stå udenfor denne del af protokollen. Det forventes, at forhandlingerne om genopfyldelsen af fonden og forbruget af methylbromid vil blive meget tidskrævende. Derfor forventes det ikke, at EU forslaget vil blive genstand for egentlige forhandlinger i plenum, men nok en del uformelle diskussioner.

Danmark vil støtte forslaget.

4. Forbrug af ozonlagsnedbrydende stoffer som proceshjælpstof.

Det er tilladt at bruge ozonlagsnedbrydende stoffer som proceshjælpstof i en række specifikke processer. En ekspertgruppe gennemgik sidste år ansøgninger fra en række lande om at få flere processer optaget på denne liste. Ekspertgruppen vurderede, at alle processerne opfylder betingelserne for at komme på listen, men også at der i en række tilfælde var behov for yderligere oplysninger. EU fremlægger et forslag til beslutning om opdatering af listen på baggrund af ekspertgruppens anbefalinger.

Det er i EU en udbredt holdning, at disse anvendelser skal begrænses mest muligt. Alligevel indebærer EU's forslag, at en del yderligere processer – især i u-landene – optages på listen. Det vurderes imidlertid, at mulighederne for at iværksætte udslipbegrænsende tiltag, f. eks. via støtte fra den multilaterale fond, vil være meget større når processerne er registreret.

Danmark støtter EU's forslag.

5. Kvoter til anvendelse af ozonlagsnedbrydende stoffer i "essentielle" anvendelser.

I særlige tilfælde hvor der ikke findes alternativer, og hvor det er essentielt for samfundet, kan parterne tillade brug af ozonlagsnedbrydende stoffer. Et område, hvor der stadig anvendes CFC i betydelige mængder, er som drivmiddel til lægemidler, blandt andet astmasprays. Andre "essentielle" anvendelser omfatter f. eks. visse laboratorie-analyser. EU, USA og Rusland har ansøgt om CFC kvoter til astmasprays.

Både EU og USA har fremlagt forslag til beslutninger på dette område. EU's forslag er mere restriktivt end USA's, og lægger især op til, at firmaer, der markedsfører astmasprays, skal bruge deres lager af CFC før der produceres nyt, og at de ikke må fortsætte med at markedsføre CFC-holdige produkter, hvis de har et CFC frit produkt på markedet. I modsætning til forslaget fra USA omhandler EU's forslag endvidere kun kvoter for 2006. Begrundelsen for dette er, at udviklingen af alternativer går så hurtigt, at der sandsynligvis vil være endnu flere CFC-frie alternativer til rådighed i 2007. EU's forslag følger anbefalingerne fra den ekspertgruppe, der har gennemgået ansøgningerne. Lægemiddelfirmaernes brancheorganisation 'IPAC' støtter EU's forslag, der også støttes af andre lande.

Danmark arbejder for at udfase brugen af CFC i astmasprays, og støtter EU's forslag.

6. Budget for Wienkonventionen og Montrealprotokollen.

UNEP fremlægger et revideret regnskab for Wienkonventionen og Montrealprotokollen og forslag til budget for 2006 og 2007. Budgettet for 2007 er foreløbigt, og ikke til beslutning. Budgetforslaget for Wienkonventionen er i alt på ca. 470.000 \$, heraf udgør Danmarks andel ca. 22.000 kr. Montrealprotokollens budget er foreslået til i alt ca. 4,3 mio. \$. Danmarks andel heraf vil udgøre ca. 200.000 kr. Budgetterne for de kommende år er lidt højere end det forventede forbrug i 2005, men af samme størrelsesorden som tidligere år.

Både budgetterne og de reviderede regnskaber forventes at blive vedtaget uden særlig diskussion. Danmark støtter vedtagelsen.

7. Bekæmpelse af illegal handel med ozonlagsnedbrydende stoffer.

Behovet for at etablere et system til at spore international handel med ozonlagsnedbrydende stoffer, og som kan medvirke til at hindre illegal handel, har været meget diskuteret de seneste år. Sagen er blandt andet blevet rejst af EIA (Environmental Investigations Agency), en amerikansk NGO. Der er blevet afholdt to workshops i henholdsvis Thailand i 2003 og Indien i 2004. Endvidere har ozonsekretariatet gennemført en spørgeskemaundersøgelse, hvor parterne har rapporteret om ulovlig handel i deres område og kunnet give forslag til bekæmpelse af illegal handel.

Baseret på anbefalinger fra de to workshops har EU i samarbejde med andre lande fremsat forslag til beslutning om at forebygge og bekæmpe illegal handel med ozonlagsnedbrydende stoffer. Forslaget indebærer, at ozonsekretariatet pålægges at gennemføre en undersøgelse af muligheden for at etablere et globalt springssystem for ozonlagsnedbrydende stoffer, blandt andet ved at se på sådanne systemer under andre internationale miljøaftaler. Forslaget opfordrer endvidere parterne til etablere omfattende kontrolmekanismer for import, eksport, re-eksport og transit af ozonlagsnedbrydende stoffer og blandinger heraf.

Danmark støtter beslutningsforslaget.

8. Fremlæggelse af tillæg til rapport om klimaforandringer og beskyttelsen af ozonlaget

På det forberedende møde i juni blev en fælles ekspertgruppe under Montrealprotokollen og Klimakonventionen anmodet om at udarbejde en tillægsrapport, som især beskæftiger sig med emner af betydning for beskyttelsen af ozonlaget. Rapporten er lige blevet offentliggjort. Det kan dog allerede nu konkluderes, at en meget stor mængde ozonlagsnedbrydende stoffer findes oplagret i køle- og aircondition-udstyr i i-landene. På trods heraf vil en begrænsning af udledningerne herfra tilsyneladende ikke medføre en væsentlig fremrykning af ozonlagets gendannelse. EU forventes at fremlægge forslag til beslutning om afholdelse af en workshop om dette emne.

Danmark kan støtte beslutningsforslaget.